

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. III. De Effectu Satisfactionis Sacramentalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

praecipere: quidquid Nonnulli id in dubium vocare aut negare voluerint.

DICO III. Pœnitens obligatur pœnitentiam à Confessario injunctam implere per se ipsum. Est communis doctrina, quam approbavit Alexander VII. reprobando ad minus tamquam scandalosum: *Pœnitens propria auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius pœnitentiam adimiat.* Unde inter pœnitentis actus recenset *sententium in Decreto de Armenis, satisfactionem pro peccatis secundum arbitrium Sacerdotis.* Et *Tridentinum sess. 14. c. 3.* enumerat satisfactionem inter ipsius pœnitentis actus. Et consonat ratio seu scopus ipsius satisfactionis seu pœnitentiæ, apud *Trid. sup. c. 8.* quæ ipsi proinde contenti injungitur. Itaque probatur: nam obligatio ista est personalis, quatenus pœnitens tamquam reus ita castigetur pro peccatis admissis. Excipe, quando Confessarius aliud exprimit, aut quando pœnitentia consistit in operibus, quæ per alium tamquam merum instrumentum eadem bonitate fieri possunt, v.g. datio eleemosynæ; nisi & hanc Confessarius vellet ob justam causam immediate erogari ab ipso pœnitente. Adhuc tamen manet dubium, ac inter Doctores utrimque controversum, an dum auctoritate Sacerdotis (quam expresse prærequirit *S. Bonav. d. 20. p. 2. a. 1. q. 1. in Corp.* quamvis interdum in contrarium citetur) pœnitentia v.g. jejunium, auditio missæ &c. etiam per alium fieri potest, hæc ipsa habeat alium effectum, quam ex opere operantis, instar cæterarum satisfactionum, quæ sunt pro aliis, adeoque effectus Sacramentalis solum respondeat molestiæ sive operæ, qua procurari debet substitutus; ut varii censent: an vero etiam ipsum, opus substituti in se habeat effectum Sacramentalem respectu contentis; prout alii censent. De quo non extat revelatio aperta voluntatis Christi, à qua res ista pendet: quamvis priori sententiæ favere videatur Doctrina Conciliorum, requirentium satisfactionem quasi propriè actum pœnitentis ipsius.

DICO IV. Pœnitens excusatur à pœnitentia, si sit illi facta impossibilis ratione paupertatis, infirmitatis &c. Secundò si ob gravitatem sit injusta. Tertio si non potest eam implere sine infamia. Quarto si sciat confessionem non fuisse validam. Quintò si pœnitentiæ sit oblitus, sive culpabiliter, sive inculpabiliter. Neque tunc debet repeti prior confessio, ut Quidam sine fundamento dixerunt; sed peccatum dumtaxat oblivionis, si fuerit ipsa culpabilis, est in proxima confessione aperendum; ut communiter alii Doctores tradunt. Unde oblivio suppositi pœnitens sit liber ab obligatione implendi, uti ab obligatione aliorum præceptorum, quæ ob ignorantiam aut aliam causam non potest servare. Nullo verò jure præscripta est ob-

bligatio ob hoc iterum confitendi peccata semel ritè confessæ & absoluta, aut aliquid excusandi loco pœnitentiæ oblitæ. Sed ad summum erit obligatio, ut si oblivio accedat tempore, quo Sacerdos fortasse recordetur pœnitentiæ quam injunxit, teneatur pœnitens ad eam redire, & interrogare. Quòd si nec Sacerdos recordetur, non oportet, ut alia imponatur: immo nec imponi potest, quæ sit propriè sacramentalis, si amplius non duret moraliter prius iudicium. Hoc tamen moraliter adhuc durante (in quo tempore deterrando mirè variant Auctores) si Sacerdos imponat novam pœnitentiam, deberet illam pœnitens implere. Immo dubitari posset, an non teneretur tali casu, ad perficiendum Sacramentum, novam petere; uti teneretur petere primam, si Sacerdos esset oblitus aliquam imponere.

QUESTIO III.

De Effectu Satisfactionis Sacramentalis.

DICO I. Satisfactio sacramentalis tollit aliquid pœnæ ex opere operato. Ita passim Doctores. Probatur: quia sicut Sacramentum integrum, ita quælibet ejus pars debet habere vim efficiendi ex opere operato id, ad quod directè est instituta: atqui satisfactio sacramentalis est instituta ad delendas pœnas, ut constat ex *Tridentino sess. 14. c. 3.* & communi sensu Fidelium: ergo &c. Confirmatur: quia cetera Sacramenta & Sacramentorum partes habent suos proprios effectus ex opere operato, & specialiter ipsa absolutio in præsentì Sacramento sic habet pro effectu remissionem peccati quoad reatum culpæ: ergo similiter satisfactio habet suum proprium effectum (qui est juxta *Tridentinum supra.* plena & perfecta etiam quoad reatum pœnæ remissio peccati) ex opere operato.

Delet autem pœnam cum proportione à Deo taxata, nobisque ignota; eo equidem majorem, quo ipsa est in ratione satisfactionis operis (in quo specialiter consideratur pœnalitas) major, & serventiùs, ac meliori dispositione adimpletur: quemadmodum formæ seu causæ naturales, ipsaque Sacramenta operantur alios suos effectus cum proportione ad dispositionem illius, cui effectus est applicandus, vel qui illum in se operatur.

Quia verò satisfactio Sacramentalis etiam est instituta ad faciùs cavenda in posterum peccata, existimat Suarez per eam opportuno tempore conferri gratias prævenientes, quibus pœnitens juvetur ad peccata vitanda. Quòd esto sit probabile, quando saltem pœnitentia non solum est

20.
Satisfactio sacramentalis delet pœnam temporalem ex opere operato.

21.
Juxta quam proportionem id fiat.

22.
Incertum, an conferat gratias prævenientes.

satisfactoria, sed etiam medicinalis seu in cautelam futurorum peccatorum: tamen incertum est, & negatur à *Lugo* & aliis. In quo varii Doctores volunt per eam etiam conferri gratiam habitualement ex opere operato. Sed hoc non habet sufficiens fundamentum: cum satisfactio eam non significet, nec ad conferendam illam legatur instituta, prout instituta est, ut imponatur in vindictam præteritorum peccatorum, & ad præcavendum futura. Deinde gratia habitualis jam fuit causata per absolutionem, in qua Sacramentum Penitentiae essentialiter completur: ergo novam gratiam non causat satisfactio subsequens, eatenus solum integrans hoc Sacramentum, quatenus pertinet ad completam peccati remissionem, scilicet quoad residuum poenae temporalis post culpam in absolutione remissam restans. Ita communius Doctores: quorum opinionem *Turrianus* ineptè appellat temerariam.

23. DICO II. Satisfactione impletâ in mortali satisfactio obligationi, & probabiliter deletur poena. Prima pars est communis. Ratio est: quia per talem satisfactionem ponitur substantia actus præcepti; quod sufficit, ut in aliis præceptis & legibus patet. Posset quidem Confessarius obligare ad implendam poenitentiam in bono statu, non censetur tamen id facere, ut satis constat ex sensu communi, & ex eo quod sæpè imponantur poenitentiae menstruae vel diuturniores interea certò relapsuris.

24. Secunda pars est satis controversa. Plures illam simpliciter negant. Plures alii distinguunt, existimantes satisfactionem in malo statu impletam, non quidem delere poenam pro tunc, sed postea oblato obice seu recuperato statu gratiae. Sed illam simpliciter intellectam modeste asserit *Scotus* tamquam probabilem, quem præter suos sequitur *Joannes Medina*, *Vasquez*, *Pevarrus*, *Kellisonus*, *Diana* & alii plures apud *Aversa* q. 14. sect. 8. Probatur: quia non satis apparet, cur status peccati censetur obex in ordine ad remissionem poenae restantis pro peccatis remissis, illam saltem quae fit ex opere operato: nam ibi non ita attenditur dignitas ipsius operantis, quam dignitas operis, quatenus facti juxta institutionem Christi, cui ipse satisfactionem suam condignam applicavit. Sicut ideo juxta ipsum *Suarez*, *Lugo* & alios non obstat effectui Satisfactionis, quod ipsa sit opus naturale, aut etiam aliquâ circumstantiâ vitiatum. Maxime quia etiam homo operans de facto non fit in statu gratiae, in illo tamen fuit, quando peccata per Sacramentum fuerunt remissa quoad culpam. Nec ex ullo capite probatur, cur talis ob reincidentiam in statum peccati sit incapax remissionis poenae temporalis, saltem faciendae ex merito seu satisfactione condignâ Christi vi Sacramenti.

25. Confirmatur: quia alioquin Ecclesia de-

beret curare, ut poenitentes solverent suas poenitentias in statu gratiae: nec deberet permittere Confessariis, quod imponant poenitentias diuturniores; cum subit evidens periculum, quod saltem ex toto non implebuntur in gratia. Deinde sic facile patet, quod implentes poenitentiam in malo statu ne quidem venialiter peccent: hoc autem difficile est in altera opinione: juxta quam tales privarent partem Sacramenti sua speciali significatione & proprii effectus operatione. Nec excusat hujus effectus reviviscentia: sicut reviviscentia Baptismi non excusat, quod minus peccet suscipiens Baptismum cum obice. Adde, non subesse fundamentum istius reviviscentiae: quam proinde non admittunt plures alterius opinionis fautores: sed si verè non profit satisfactio dum impletur, non prodest unquam postea instar operis mortui.

Nec dici potest constitutum in malo statu esse incapax remissionis poenarum temporalium: nam etiam existens in statu damnationis mediante satisfactio accipit remissionem poenarum temporalium restantium post peccata remissa, ut habet verior doctrina tradita *Disp. 7. de Pecc. mort. & ven. q. 2.* Deinde saltem peccator non est incapax remissionis ejusmodi in hac vita, quando non intervenit nova gratia, quae fit faciendae peccatori, sed gratia jam facta est ei dum justus erat; prout contingit in satisfactione sacramentali, quae fuit à Sacerdote præfixa peccatori in Sacramento justificato, in eandem commutatâ purgatorii poenae; postea verò hic solum solvit seu implet, quod ita præfixum est. Ex quo etiam colligi potest differentia inter effectum Satisfactionis sacramentalis & effectum satisfactionis Sacrificii Missae: nam in hoc debet à Deo fieri de novo gratia homini jam existenti in malo statu, qui (ut alii urgent) est eâ indignus, acceptando videlicet satisfactionem in favorem illius. Ob quod etiam communiter existimatur Deus non acceptare indulgentiam tali concessâ (quamvis tamen neutrum horum certò constat) at in poenitentia sacramentali acceptatio est facta in ipsa impositione poenitentiae, juncta absolutioni; pro tunc autem poenitens erat justus.

Non obstat etiam, quod satisfactiones solum juratorum sint expiatoriae poenarum temporalium, ut colligitur ex *Tridentino sess. 14. c. 8.* Nam præterquam quod hoc negent Nonnulli, præsertim *Scotista*, & ex istis aliqui specialiter contendunt satisfacere posse peccatorem saltem de congruo, sicut de congruo mœseri; prout etiam de facto peccatori remittitur poena æterna ob contritionem, & juxta modum ejusdem pars simul aliqua poenae temporalis aut interdum tota velut ob meritum congruum: dico *Tridentinum* eatenus solum loqui de satisfactionibus condignis ex opere operantis.

Itaque tunc non attenditur honestas, supernaturalitas, status gratiæ, quatenus est ex parte operantis; sed sola dignitas & vis operis ut facti secundum institutionem Christi: sicut actio ministri confitentis & confitentis Sacramentum habet effectum gratiæ ex opere operato in suscipiente; etsi ipsa sit vitata per malam intentionem. Idem esset de sumptione Eucharistiæ factâ à iusto ob vanam gloriam, si (quod Nonnulli dixerunt) ipsa sumptio alioquin sit etiam causa gratiæ.

QUESTIO IV.

Qualiter possit Pœnitentia semel inuncta mutari?

SUPPONO neminem propriâ auctoritate posse mutare pœnitentiam, etsi in meliorem: hoc enim spectat ad officium iudicis, non Rei. Aliud est in voto, quod uti quisque sibi imponit quatenus est Deo gratiam, ita etiam in aliud Deo gratius mutare potest. Ita communiter Doctores; pauci doceant posse sic mutari in meliorem: quod quidem non improbabile existimat Diana, alii tamen improbabile censent. Confirmatur: quia ad satisfactionem obligatur pœnitens ex præcepto Confessarii; subditus autem nequit propriâ auctoritate mutare præceptum superioris in aliam materiam etiam meliorem. Quem admodum similiter dum Pontifex pro indulgentiis lucrands præscribit certa opera, non possunt ea fideles auctoritate propriâ mutare in meliora. Nihilominus si pœnitens antecedenter adimpletionem pœnitentiæ per privatas satisfactiones extinxisset totum debitum pœnæ temporalis restantis ex peccatis confessis, idque ei satis constaret (quod non est natum fieri) eo ipso tolleretur indirectè obligationem pœnæ sacramentalis, ablato obligationis fundamento, quod est pœna temporalis restans, prout etiam de indulgentiis mox dicitur.

Supponunt etiam Doctores communiter pœnitentiam quatenus imponitur in vindictam posse commutari ab eo, qui potest concedere indulgentias, idque indirectè, quatenus per eas subtrahitur materia satisfactionis, videlicet debitum pœnæ, & consequenter obligatio satisfaciendi. Quod etiam supponere videtur Innocentius III. cap. Cum ex eo, de Pœnit. & remiss. Unde iidem Doctores censent, promerentem indulgentias, quæ videantur non minores debito pœnæ, non peccare omittendo pœnitentias inunctas in meram vindictam. Quàmvis addant non esse conuictum, eò quòd homo sit incertus, quantum pœnæ persolvendum habeat, quantumque indulgentiarum promeretur.

Res tamen hæc habet aliquam difficultatem, ob quam nonnulli Recentiores post Andream Alensem & alios Antiquos docent remanere obligationem implendi pœnitentiam sacramentalem, etsi non remaneat tanta pœna luenda; idque ex præcepto iudicis & integritate Sacramenti. Quemadmodum est obligatio subeundi sententiam Confessarii de peccatis quoad culpam per contritionem jam remissis. Nihilominus responderi potest, satis constare de obligatione confessionis, non autem de obligatione satisfactionis vindicativæ, fundamento sublato, seu pœnâ jam deletâ, sed potius constare oppositum ex sensu communi. Unde etiam non debuisset Confessarius pœnam vindicativam ab initio imponere, quando scivisset totam pœnam in foro Dei esse deletam. Concurrit enim satisfactio tamquam pars, quatenus ad plenam atque integram peccati, etiam quoad pœnam, remissionem requiritur, ut colligitur ex Tridentino sess. 14. c. 3. plena autem atque integra peccati remissio tunc supponitur. Immo Arriaga d. 24. sect. 5. rejicit Quatenus hic præstatam doctrinam limitat ad pœnitentiam quâ vindicativam, seu quâ non medicinalem: eò quòd Bonifacius VIII. aliis non reprehendisset Confessarios, qui anno Jubilæi imponebant alias pœnitentias, nec Innocentius III. c. Cum ex eo, dixisset Indulgentiis enervari satisfactiones sacramentales, si semper maneret sufficiens ratio eas imponendi & implendi per modum medicinæ. Et planè dum olim de inunctis pœnitentiis solebat fieri relaxatio totalis vel partialis, existimabant fideles, se simpliciter esse liberatos ab impletione pœnitentiarum sic relaxatarum, sine consideratione huiusmodi distinctionis sive limitationis. Vide Arriaga supra: qui ultro tamen fuerit non tolli obligationem velut juris naturalis adhibendi medicinam, quatenus foret vitiationi peccatorum necessaria, etiam independentè à mandato Confessarii.

Dico I. potest quilibet Confessarius pœnitentiam ab alio, etiam Episcopo, aut altero superiore inunctam commutare. Ita communiter Doctores contra Sotum & quosdam alios; qui tamen fatentur id fieri posse, quando acceditur idem Confessarius, conformiter ad naturam iudicii; dum non constat iudici, postquam semel functus est officio, ademptam esse potestatem se denuo in iudicium intromittendi. Quod in præsentibus non constat, quin potius ex sensu & praxi communi oppositum. Verùm pariter praxis & sensus communis Doctorum & Confessariorum docet id, quod habet nostra Conclusio. Quæ probatur: quia etsi adeatur alius Confessarius, idem tamen est tribunal, idemque iudicium ejusdem potestatis: unde sicut iudex qui in alterius munus

30. Obicitur contra diffusas.

Solutio.

An sit facienda hic distinctio inter pœnitentiam quâ vindicativam & quâ medicinalem.

31. Quilibet Confessarius potest commutare pœnitentiâ, etiam ab altero, esse superioris inunctam.